

Els IES com a laboratori de la democràcia deliberativa

El **FOMENT DE LA PARTICIPACIÓ** com a objectiu polític ha estat present en la majoria d'agendes dels governs locals en les darreres legislatures ja que permet afrontar i pal·liar algunes debilitats de les actuals administracions. La poca capacitat d'intervenció dels individus en la democràcia representativa provoca, com a reacció, que els ciutadans es desentenguin de la política. A més, les eleccions, com a sistema d'elecció, són un mecanisme que ofereix una informació molt minsa i acotada en el temps als ciutadans sobre les polítiques que aplicaran els seus representants. Els ciutadans no poden ni decidir ni controlar i es releguen a un rol passiu en política.

Un dels mecanismes més habituals de participació són els consells consultius destinats a les associacions o grups, que vetllen per àmbits concrets, com el Consell Escolar Municipal creat l'any 1989 a la ciutat de Girona.

El **FOMENT DE LA PARTICIPACIÓ** en l'arrel quotidiana de l'alumnat dels centres de secundària reclama un esforç per part de tots els agents implicats en el camp educatiu i en l'entorn on s'ubica la instal·lació educativa. Cal afavorir la interacció a través d'estratègies com el Pla Entorn, amb el

barri-ciutat que els envolta. En el marc del propi centre, cal potenciar mecanismes per tal que els alumnes puguin incidir, per exemple, en el PEC (Projecte Educatiu de Centre), proposant i promovent les línies estratègiques i el seu desenvolupament, habilitant i coresponsabilitzant els i les joves alumnes en l'assoliment de fites i de reptes pendents. Els alumnes entesos com a ciutadans de la comunitat educativa no només haurien de delegar en els seus representants, delegats o consellers escolars, la capacitat d'intervenció en els mecanismes de decisió, de mediació de conflictes o de difusió dels acords i decisions preses conjuntament.

Establir espais i mecanismes de deliberació permanents s'assolirien uns centres més participatius, de totes i de tots, on s'educaria per a la reflexió i l'esperit crític. Com també, formant els delegats en les pràctiques democràtiques i de presa de decisions, dotant-los d'eines per al treball en grup, la pràctica del debat i la recerca del consens amb els companys i companyes de l'aula. Afavorint espais físics i horaris i recuperant l'educació en valors com a pràctica educativa democratitzadora que ens permetria avançar cap a una societat més justa i igualitària, respectuosa amb el conjunt dels seus membres i amb el medi que els envolta. Un respecte en positiu que aprofiti tots els valors i els inclogui com a marc de creixement social.

Joan Quer i Marc Grau
Assessors en Participació d'ÀGORA

JOAN QUER i MARC GRAU
Assessors en Participació d'ÀGORA

bústia: cem@ajgirona.org

CEM i n f o r m a

CONSELL ESCOLAR MUNICIPAL - CONSELL MUNICIPAL D'EDUCACIÓ

LA PARTICIPACIÓ DE L'ALUMNAT

PRESENTACIÓ

El fullet informatiu que teniu a les mans és una revista divulgativa destinada a tota la població per informar dels temes més rellevants relacionats amb l'educació a nivell de ciutat.

El número que ara es presenta tracta de la participació de l'alumnat, de com viuen la participació en els centres d'ensenyament secundari els i les joves de la ciutat. Per aquest motiu, s'ha elaborat aquesta revista a partir dels articles que diferents alumnes de centres de la ciutat han redactat.

Es recullen tres articles que fan referència a la pròpia experiència viscuda pels autors en referència a la participació dins l'institut. Per altra banda, també hi ha un article que fa referència a una experiència de funcionament participatiu de centre. I, per acabar, podem trobar dins l'apartat "un cop d'ull" un article elaborat per dos professionals amb experiència en el camp de la participació i la mobilització del jovent

on exposen el seu punt de vista extern sobre el tema i les seves implicacions.

D'aquesta manera, es pretenen obrir interrogants al voltant del que significa participar i com fer-ho, i alhora estimular nous plantejaments per potenciar els processos participatius existents i crear-ne de nous.

Bona lectura i bona reflexió!

COMISSIÓ DE COMUNICACIÓ DEL CEM

SUGGERIMENTS

- Des del Consell Comarcal del Gironès es realitzen unes trobades de formació pels delegats i delegades de cursos d'educació secundària. Per a més informació: Consell Comarcal del Gironès: tel. 972 213 262, www.girones.org
- Recentment l'Ajuntament de Girona ha engegat un procés participatiu obert a tot el jovent de la ciutat per a decidir com es vol que sigui el Senat dels Joves: "El Senat dels Joves és un òrgan participatiu, un consell municipal autònom que ha de permetre la participació juvenil en els afers municipals de la ciutat de Girona". Per a més informació: www.senatdelsjoves.org o a l'Àrea de Joventut de l'Ajuntament de Girona (tel.: 972 22 25 65, estacio@ajgirona.org).
- Durant el curs 2004-2005 l'Ajuntament de Girona ha engegat un projecte pilot de participació dels nens i les nenes de la ciutat en la pròpia gestió municipal: "L'Ajuntament dels nens i les nenes". Per a més informació: Secció d'Educació de l'Ajuntament de Girona (tel.: 972 419 403, educacio@ajgirona.org).

- Experiències de gestió participativa de centres: comunitats d'aprenentatge.
«Una comunitat d'aprenentatge és un projecte de transformació social i cultural d'un centre educatiu i del seu entorn per aconseguir una Societat de la Informació per a totes les persones, basada en l'aprenentatge dialògic, mitjançant una educació participativa de la comunitat, que es concreta en tots els seus espais, inclosa l'aula.»
Per a més informació: www.comunidadesdeaprendizaje.net o www.pcb.ub.es/crea

- Un Article: Jordi Feu i Gelis (2005); *¿Es cierto que los estudiantes no participan?* a *Cuadernos de Pedagogía*. Núm. 350, octubre 2005. Pp. 44-47. CISSPraxis: Barcelona

- Una pàgina web: www.zonajove.info (L'Estació, espai jove)

<http://www.ajuntament.gi/cem>

LA PARTICIPACIÓ A L'INSTITUT

En la meua opinió, la participació a l'institut és mínima, no es participa amb l'institut quan són festes o quan passa alguna cosa que afecti en la forma de pensar de tot l'institut.

Però, en canvi, quan vaig entrar al Consell Escolar com a representant dels alumnes vaig començar a veure com podem participar i ajudar l'institut. Ajuntant tot l'institut, alumnes i professors, es pot fer tot allò que ens proposem a nivell de centre.

Normalment els alumnes no ens adonem de la manera en què estem participant amb l'institut. Els i les alumnes participem amb i en l'institut manifestant-nos per arreglar les coses que volem millorar.

Fa poc, en el meu institut, vam fer una reunió per tal que els delegats membres del Consell Escolar ens presentéssim. En aquesta reunió vam comentar el problema que tenim amb la calefacció; a partir d'aquí, la meua companya del consell escolar i jo vam començar a fer una carta per queixar-nos al director dels Serveis Territorials d'Educació de Girona. Quan la vàrem tenir enllestida, tot seguit vam anar classe per classe a buscar la firma de cadascun dels delegats i delegades de les classes.

En conclusió, jo crec que això és una forma de participar amb i en l'institut. Ajudant a millorar-lo, ens ajudem a nosaltres mateixos per estar millor a l'hora d'estudiar.

Aquesta és la meua explicació de la participació a l'institut i la meua forma de pensar sobre aquest tema.

CARLES LÓPEZ
Alumne d'ESO
IES Montilivi

LA PARTICIPACIÓ COM APRENENTATGE PERSONAL

El màxim òrgan de poder que hi ha als instituts és el Consell Escolar on hi ha una representació de cada sector de l'institut (pares, alumnes, professors, regidors de l'Ajuntament, etc.).

De totes maneres aquest és, segurament per la majoria d'alumnes, un poder allunyat, en el qual ni ens involucrem ni moltes vegades sabem quina funció té exactament. Els alumnes se senten més identificats amb el delegat, que com que és representant de cada classe, posa veu a les queixes i demandes de l'alumnat. Jo mateixa he estat en dues ocasions delegada i en dues altres sotsdelegada.

Als primers anys de l'ESO el delegat té una funció simbòlica, però és sobretot a partir de 4t d'ESO en què els delegats han d'implicar-s'hi molt més. Entre altres funcions s'ha de coordinar l'organització del viatge de final de curs. S'han de buscar mètodes de finançament, professors acompanyants, programes d'activitats... És una feina difícil i de vegades pot arribar a ser molesta ja que has d'escoltar queixes d'alguns companys perquè no fas les coses com a ells els agrada i no valoren l'esforç que fas.

De totes maneres és una tasca molt interessant i molt útil de cara al futur, sobretot perquè has d'aprendre a treballar en equip, a buscar solucions adequades als problemes que van sorgint, a enfocar les solucions al gust de la majoria, a saber acceptar les crítiques i tirar endavant...

Creo que tothom hauria de passar alguna vegada per aquesta experiència i, si més no, involucrar-se en associacions en les quals s'haguessin d'aprendre a fer servir tots aquests recursos. Penso que aprendre-ho en aquesta etapa ens ensenyarà a veure el món d'una altra manera i entendre que les coses no sempre poden sortir bé perquè són difícils d'enfocar, organitzar, dur a terme...

LAURA FONT SENTÍS
Alumna de batxillerat

ALUMNES PRESENTS AL CONSELL ESCOLAR

Com a alumna de l'institut he pogut participar –gràcies a les votacions dels meus companys– al Consell Escolar en qualitat de delegada dels alumnes del meu nivell i com a enllaç sindical entre el sindicat d'estudiants i l'institut.

Representant tant l'un com l'altre paper he pogut participar en totes aquelles decisions, canvis i propostes del Consell Escolar i que s'han sotmès –o no– a votació, en la qual també he pogut participar.

I és per això que, podent parlar des de dins i amb els coneixements pertinents, m'agradaria ressaltar els aspectes següents:

La participació per part de l'alumnat hauria de ser el més important, ja que som nosaltres els que podem donar una opinió sobre com vivim el procés de funció docent i el procés d'ensenyament i aprenentatge des d'un altre punt de vista, igualment interessant que el del professorat.

Malauradament, però, hi ha un problema en els canals de participació de l'alumnat per portar la seva veu al Consell Escolar. Aquests canals, que són o haurien de ser:

- les assemblees de classe
- les reunions de delegats

molt sovint es veuen afectats per una manca d'aportació de la majoria de l'alumnat (pel que fa a CFGM i CFGS aquesta aportació és quasi nul·la).

L'altre problema és que, generalment, quan hi ha aportacions de l'alumnat no són propostes, projectes, millores..., sinó que sovint són crítiques, demandes, queixes... I aquesta manca de propostes innovadores que ens serveixen per avançar i no només per corregir-nos és també deguda a la manca d'estimulació de l'alumnat perquè:

- Hi ha poca dedicació per part dels tutors a treballar l'estimulació i difondre que la participació en aquests organismes és del tot positiva.
- Tant els tutors com els hàbits de l'alumne abans de formar part del centre, siguin adoptats de la llar familiar o de l'ambient que han viscut a l'escola primària –la qual juga un paper importantíssim en la participació dels alumnes en la segona etapa de la seva educació–, no li mostren que la seva participació és necessària i útil i beneficiosa per a ell i per a la resta de companys.
- Hi ha un bon projecte curricular, però no uns bons procediments per dur-lo a la pràctica. Ensenyar sí, però educar és fins i tot més necessari!

És per tots aquests motius, i alguns més, pels quals defenso tant els tutors com el professorat en general i, molt especialment els alumnes, i reivindico que creguin fermament que és gràcies als consells escolars i a les assemblees que nosaltres podem decidir i decidim activament sobre la nostra educació. Perquè és el nostre dret i el nostre deure decidir com volem educar-nos. I perquè els ho devem als primers estudiants que, quan tot els anava en contra, van aconseguir reunir-se i lluitar perquè nosaltres, avui en dia, puguem fer-ho amb tota llibertat.

GEMMA CAMPILLO
Alumna del Cicle Formatiu de Grau Superior
IES Narcís Xifra i Masmijtja

UNA EXPERIÈNCIA DE CENTRE: CONSELL DE CURS DE SECUNDÀRIA

El Consell de Cursos és un òrgan participatiu format per un grup d'alumnes escollits pels seus companys als quals representen, que té la funció de fer d'enllaç entre el tutor i el curs i alhora tracta diferents temes com són l'organització del curs o aspectes més acadèmics.

1. Objectius del Consell de Cursos

És un mitjà de participació dels alumnes; els seus principals objectius són:

- a) Desenvolupar la capacitat de treballar en equip.
- b) Preocupar-se pels altres.
- c) Aprendre a ser responsables davant els problemes del curs.
- d) Participar a partir de l'autogovern del curs en el govern del centre i sentir-se'n responsable.
- e) Ser un mitjà per augmentar la confiança i el tracte personal entre alumnes i professors.

2. Composició:

- Secretari
- Sotssecretari
- 3 vocals

3. Funcions generals

- a) Representen el curs en tot moment. Són responsables de la seva bona marxa en tots els aspectes: acadèmic, disciplina...
- b) Transmeten els suggeriments dels seus companys al tutor o a la direcció si és necessari.
- c) Han d'anar per davant donant exemple amb les seves actuacions i ajudant els altres.
- d) Tenen cura especialment del seguiment d'encàrrecs.
- e) Són elements d'unitat i integració entre els companys del curs i en el col·legi.
- f) A mitjan curs hi ha una jornada on es troben els diferents consells d'un mateix curs per tal d'avaluar com està anant el curs i treure'n propostes de millora que són passades al tutor i aquest, al seu torn, les passa als professors corresponents.

4. Elecció

L'elecció del Consell de Cursos es duu a terme alguns dies després de l'inici de curs per tal de permetre que els alumnes es coneixin entre ells o s'integrin els nous alumnes. Tot alumne pot acabar sent membre del Consell de Cursos, per tant, no hi ha restriccions pel que fa a candidats. L'elecció es duu a terme de la manera següent: cada alumne votarà tres alumnes d'una manera personal i secreta. Seguidament es durà a terme el recompte de vots i passaran a formar part del Consell de Cursos els cinc alumnes amb més vots. Aquests, posteriorment es reuniran per elegir, d'entre ells, el secretari i el sotssecretari.

FRANCESC RIPOLL
Alumne de batxillerat
Bell-lloc del Pla

«...tothom hauria de passar alguna vegada per l'experiència de ser delegat o delegada...»